

SLAVNOSTNI GOVOR LANSKOLETNEGA PREJEMNIKA MURKOVEGA PRIZNANJA

Spoštovane kolegice in kolegi, cenjeni gostje!

Danes je martinovo in zdi se, da martinovo že več let ni samo praznik vinogradnikov in vinarjev, ampak je pomembna vsakoletna šega tudi za slovensko etnološko srenjo. Kakor na ta dan simbolično dozori mošt v vino, da razveseljuje s svojo opojnostjo vinogradnike in druge ljubitelje tovrstne žlahtnine, tako na Martinov dan tudi plodovi preteklega etnološkega dela dozoriijo v žlahtna Murkova priznanja in nagrado, da razveseljujejo vse nas, ki se čutimo pripadni etnološkemu cehu. Vsakoletna Murkova priznanja in nagrada so javna, strokovna potrditev etnoloških prizadevanj in črta pod račun preteklega obdobja. Njihova vrednost je toliko večja, ker prihaja ocena žlahtnosti iz vrst strokovne javnosti, ki zmore presoditi, kaj v preteklem obdobju je bilo postorjenega, da si zasluži avreolo odličnosti. Različna so priznanja in različne so nagrade, a Murkova, ki jih podeljuje stanovsko društvo, so za slovenske etnologue nedvomno najdragocenejša.

Ob priložnostih, kakršna je današnja, se slavnostni govorniki radi ozirajo v svetle trenutke razvoja stroke, ki ji pripadajo, analizirajo njen razvoj, prodornost, učinkovitost, vpetost v družbena dogajanja in ugotavljajo veličino posameznikov, ki so prispevali svoj delež za njeno rast. Tako je morda tudi prav, saj brez trdnih korenin, ki se jih moramo od časa do časa zavedati in si jih z besedo priklicati iz spomina, ni jasnega pogleda na sedanost in ne prodorne vizije v prihodnost.

Zatorej ne bo odveč, če si priključimo v zavest, da bo drugo leto minilo že 60 let od izida prvega dela Narodopisja Slovencev, ki je dolga desetletja ostajalo in še ostaja biblija slovenskih etnologov. Zgolj naključje je, da ta obletnica sovpada z vstopom Slovenije v Evropsko zvezo, v kateri bomo morali predvsem s kulturno identiteto izkazovati svoj obstoj med številčno močnejšimi narodi. In kakor je pred šestimi desetletji slovenski narod stal pred temeljnimi, eksistencialnimi vprašanji in izzivi, se nam tudi zdaj odpirajo vprašanja narodove prihodnosti.

Kam se je v teh desetletjih premaknila slovenska etnologija, ki naj bi osvetljevala temeljna narodova vprašanja, a tudi vprašanja obstoja posameznega slovenskega človeka? V tem času so se zgodili nekateri temeljni premiki, nastali so novi pogledi na predmet preučevanja, nove programske zasnove, napisana so bila sintetična dela, ki so bila plod posameznikov ali skupinskih prizadevanj. V teh šestih desetletjih se je slovenski etnologiji zgodila osamosvojitve Slovenije in narod je postal nacija. Začetno poosamosvojitveno zanimanje za ljudsko kulturo, ki smo ga (vsaj v muzejih) doumevali kot ponovno afirmacijo etnoloških znanj, pa se je dokaj hitro poleglo. Pojav lib-

eralizma v vseh segmentih družbe je preplaval tudi humanistiko in družboslovje in povzročil razcvet različnih pogledov na predmet etnološkega preučevanja. Nekdaj vsaj navzven novite etnološke institucije so se razcepile, pojavili se novi, tudi zasebni inštituti in nove katedre z etnoantropološkimi programi. Sicer že v 70. letih začeto uveljavljanje etnoloških kadrov v klasičnih kulturnih ustanovah, kot so zavodi za spomeniško varstvo in muzeji, se je v zadnjem poldrugem desetletju razširilo na turistično marketinško področje, etnologija pa se preko pedagoških programov počasi in zanesljivo uveljavlja tudi v vzgoji in izobraževanju. In nenazadnje - letos mineva osem desetletij od ustanovitve osrednje slovenske etnološke muzejske ustanove - Slovenskega etnografskega muzeja, ki bo leta 2004 dočkal del nove postavitve stalne razstave v razstavni hiši na Metelkovi v Ljubljani. Slovenski etnologi pa se v bližnji prihodnosti nadejamo in veselimo še enega temeljnega kolektivnega dela - izida leksikona etnologije Slovencev. Upamo in želimo si, da bosta ta dva dogodka zrcalila tudi premike v slovenski etnologiji zadnjih desetletij.

Ob vseh teh premikih in napredku etnologije ne morem mimo malce nostalgичnega pogleda na preteklost, ko sta skorajda zapovedani kolektivizem in uravnilovka združevali sodelavce posameznih inštitucij. Zadnje desetletje je izpostavilo individualizem in izbrisalo kolektivni duh ter v mnogočem zrahljalo dotedanje vezi. Morda je tako tudi prav v svetu, kjer sta denar in moč postavljena na najvišjo stopnico vrednostne lestvice. Vendar so tudi tam, od koder prevzemamo te vrednote, že davno spoznali, da pomeni timsko delo, v katerem najde tudi posameznik smisel svojega delovanja ter občutek pripadnosti, koristnosti in priznanosti, edino pot za doseg kakovosti in konkurenčnosti. Tega spoznanja se bomo morali šele naučiti, če bomo hoteli tudi v novih družbenih razmerah bolje uveljavljati naše strokovne ambicije in v skupnosti različnih strok ohranjati etnologiji zadostno finančno zaledje in ugled.

Vendar, spoštovane kolegice in kolegi, cenjeni gostje - danes je martinovo. In kakor vinogradnik ob polnih sodih v krogu prijateljev na ta dan ne modruje o spomladanski pozebi in poletni ujmi s točo nad svojim vinogradom, ampak ga obilen in kvaliteten pridelek prepričuje o uspešnosti njegovega celoletnega dela, tako se nocoj tudi mi ne ozirajmo na težave naše stroke, ampak se veselimo z današnjima nagrajencema.

Trenutek, ki ga z zanimanjem vsako leto pričakuje naša etnološka srenja, je pred nami! Nagrajencema pa - iskrene čestitke!

Rogaška Slatina, 11. listopada 2003

Datum prejema prispevka v uredništvo: 4. 2. 2004